

Desigualtat i equitat a l'escola en temps de confinament.

Josep Miquel Palaudàrias

Nucli Paulo Freire

Un dels llastres que arrossega el sistema escolar és la incidència de les desigualtats socials, culturals, econòmiques i educatives en el processos d'aprenentatge i socialització de l'educand. La cultura política dominant, mostra grans dificultats per generar accions i polítiques que possibilitin la capacitat de donar resposta a les desigualtats que afecten a la societat en general, però en particular a aquelles persones que estan en situació de pobresa o en els límits de la mateixa. Si ens situem en el context educatiu, constatem que les esmentades desigualtats condicionen de forma important les possibilitats que l'educand assoleixi, a partir de les seva situació i característiques, una educació integral.

Els educadors han d'impulsar des del seu compromís social i educatiu, i sota els principis centrals de la igualtat d'oportunitats i l'equitat, accions i polítiques educatives dirigides als educands que per raó de gènere, origen ètnic o familiar no tenen les oportunitats d'incloure's en la societat del coneixement des d'una perspectiva crítica.

Les desigualtats que incideixen en l'educació són diverses i moltes tenen el seu origen a l'exterior de l'escola i algunes es reproduïxen al llarg del procés educatiu. Una de les formes de reproducció és la segregació escolar i en conseqüència una concentració més gran en determinats centres públics, que amb freqüència disposen de recursos insuficients, d'infants de famílies que estan en situació de precarietat. Aquesta manca de recursos té un origen llunyà, però la crisi econòmica que el país viu en els darrers anys i, que ara rebrota, ha accentuat la situació. La crisi econòmica que va esclatar cap a l'any 2008 ha afectat de forma important als infants de famílies que estan en situació de precarietat. L'increment de la pobresa infantil a causa de la crisi ha estat acompanyat d'un augment del risc de pobresa. Aquesta situació està afectant de forma important la tasca educativa que fan les escoles. El tancament de les escoles ho evidencia.

L'insuficient finançament que han rebut i, fins el dia d'avui, estan patint algunes escoles es posa de manifest en la davallada de la inversió que va fer el Departament d'Educació entre el 2008 i el 2014. La inversió a les escoles bressol es va reduir fins el 12 % de la que es feia. A finals del mes de gener de 2020 s'anunciava que les partides destinades pel Departament a aquestes escoles augmentaran, però la manca de recursos que s'han patit aquests anys i les conseqüències que han tingut no serà fàcil de superar pel sistema educatiu. Cal recordar que l'atenció social i educativa els primers anys d'escolarització és clau per aturar la reproducció de la pobresa i de les desigualtats socials.

L'educació ha tendir a l'equitat i per fer-la realitat, diverses recerques han posat de manifest que la tasca dels equips directius i del professorat que s'han compromès en la millora del processos d'ensenyament i aprenentatge és fonamental. El lideratge educatiu fonamentat en la resiliència i les accions que tenen com a base la cooperació

entre els diversos agents educatius, es mostren com a eixos del treball de les mestres que volen ser agents de canvi i transformació social.

Amb la pandèmia que estem vivint, les situacions de vulnerabilitat estan creixent de nou, quan no aprofundint, i les desigualtats un cop més es fan més manifestes. Alguns educadors estan preocupats per la bretxa digital que separa alguns estudiants, i per les conseqüències que aquesta té en moments tan difícils per a les escoles, alumnes i famílies. Però el problema rellevant no és l'esmentada bretxa, és la desigualtat sistèmica que el model econòmic dominant imposa i que algunes escoles i famílies viuen, un cop més, assolades pel mateix model de societat que genera, des de fa molts anys, la bretxa econòmica que ara, altre cop, evidencia les desigualtats produïdes i que es produiran pel tancament de les escoles, i per la manca d'eines educatives i recursos digitals per a tothom.

Davant d'aquesta panorama ens cal una escola, una educació, que ens faci repensar quin model de societat necessitem per capgirar l'actual situació de desigualtats.